

ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดมหาสารคาม

๑. ข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัด

๑.๑ จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ ๕,๒๙๑.๖๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๓๐๗,๓๐๑.๘๗ ไร่ มีพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ ๑๔ ของภาคและเป็นลำดับที่ ๔๑ ของประเทศไทย มีพื้นที่เกษตรกรรม ๒,๔๒๔,๑๕๐ ไร่ (๗๓% ของพื้นที่ทั้งหมด) แบ่งเป็นพื้นที่ปลูกข้าว ๒,๑๓๐,๐๒๓ ไร่ พืชไร่ ๒๖๒,๑๐๗ ไร่ พืชสวนหรือพืชสวน ๗,๑๒๗ ไร่ พื้นที่ปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น ๒๔,๘๙๓ ไร่ โดยมีพื้นที่ชลประทานและพื้นที่รับประโยชน์รวม ๕๗๖,๘๘๘ ไร่ หรือ ๒๓% ของพื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่เกษตรกรรมนอกเขตชลประทาน ๑,๘๔๗,๒๕๒ ไร่ มีครีวเรือนการเกษตรทั้งหมด ๑๗๕,๗๐๑ ครีวเรือน (๕๖% ของครีวเรือนทั้งหมด) จากครีวเรือนทั้งหมด ๓๑๔,๙๕๙ ครีวเรือน และมีประชากรทั้งหมดจำนวน ๙๔๑,๙๕๙ ราย ซึ่งเป็นแรงงานภาคการเกษตรทั้งในระบบและนอกระบบจำนวน ๔๐๒,๐๐๐ ราย

๑.๒ สถานการณ์ด้านทรัพยากรการผลิตและแนวโน้ม

๑) ปริมาณน้ำภาพรวมจังหวัด ๕๘.๙๔๗ ล้าน ลบ.ม. คิดเป็น ๗๒.๔๐ %

๒) ปริมาณน้ำฝนสะสม ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๖ ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๖ เฉลี่ย ๑,๒๒๐.๔๐ มม.

(ปริมาณฝนเฉลี่ยรายปีในรอบ ๑๐ ปี จำนวน ๑,๓๗๓.๖๐ มม.)

๓) ความต้องการใช้น้ำของจังหวัดจำแนก ๔ ด้าน (ความต้องการใช้น้ำ ทั้ง ๑๗ อ่างฯ)

- อุปโภคบริโภค	...๗.๔๑.....	ล้าน ลบ.ม.
- ระบบนิเวศน์-.....	ล้าน ลบ.ม.
- เกษตรกรรม	...๑๓.๔๔....	ล้าน ลบ.ม.
- อุตสาหกรรม -	ล้าน ลบ.ม.
- อื่น ๆ (ระเหย+รั่วซึม)๑๓.๖๑....	ล้าน ลบ.ม.

๔) การใช้ประโยชน์และความเหมาะสมของดินเพื่อการเพาะปลูก (Agri-Map analytic)

- พื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสม	จำนวน.....๑,๓๗๑,๘๑๙.....ไร่
- พื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสมเล็กน้อย	จำนวน.....๖๕๔,๕๑๒.....ไร่
- พื้นที่ทำการเกษตรที่ไม่เหมาะสม	จำนวน.....๕๒๔,๑๒๗.....ไร่

โดยสามารถจำแนกความเหมาะสมและไม่เหมาะสมตามชนิดของพืชตามทีปลูกจริงได้ ดังนี้

๑) ข้าว	เหมาะสม จำนวน ๑,๐๐๔,๗๑๕.๔๕ ไร่ , เหมาะสมเล็กน้อย จำนวน ๖๐๔,๐๕๓.๓๐ ไร่ และไม่เหมาะสม จำนวน ๔๖๐,๒๓๔.๓๕ ไร่
๒) มันสำปะหลัง	เหมาะสม จำนวน ๒๕๕,๖๑๕.๙๖ ไร่ , เหมาะสมเล็กน้อย จำนวน ๑๙๖.๔๙ ไร่ และไม่เหมาะสม จำนวน ๖๓,๘๙๓.๒๓ ไร่
๓) อ้อย	เหมาะสม จำนวน ๑๐๒,๑๑๘.๕๘ ไร่ , เหมาะสมเล็กน้อย จำนวน ๔๙,๖๔๑.๓๖ ไร่ และไม่เหมาะสม จำนวน ๐ ไร่
๔) ยางพารา	เหมาะสม จำนวน ๙,๓๖๙.๑๐ ไร่ , เหมาะสมเล็กน้อย จำนวน ๖๒๑.๐๕ ไร่ และไม่เหมาะสม จำนวน ๐ ไร่

๑.๓ ขนาดเศรษฐกิจของจังหวัดมหาสารคาม (GPP) ปี ๒๕๖๔ มีมูลค่าจำนวน ๖๖,๐๒๔ ล้านบาท มีรายได้ผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน/ปี จำนวน ๘๕,๒๒๘ บาท คิดเป็นลำดับที่ ๔๔ ของประเทศ และเป็นลำดับที่ ๑๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดที่แยกเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) แยกเป็นภาคเกษตร ๑๓,๘๒๑ ล้านบาท และภาคนอกเกษตร ๕๒,๒๐๓ ล้านบาท

แบบฟอร์มที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด

๑.๔ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ได้แก่

- ๑) ข้าวนาปี พื้นที่ปลูก ๒,๑๓๐,๐๒๓ ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว ๑,๘๘๖,๗๗๔ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๓๖๒ กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม ๙๖๓,๙๗๗ ตัน
- ๒) ข้าวนาปรัง พื้นที่ปลูก ๑๙๑,๑๘๔ ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว ๑๙๐,๘๒๓ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๕๙๔ กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม ๑๑๓,๒๙๑ ตัน
- ๓) มันสำปะหลัง พื้นที่ปลูก ๑๖๓,๒๖๑ ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว ๑๕๑,๖๒๐ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๓,๒๕๑ กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม ๔๙๒,๘๗๕ ตัน
- ๔) อ้อยโรงงาน พื้นที่ปลูก ๑๓๒,๒๗๕ ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว ๑๑๒,๕๐๙ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๙,๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม ๑,๐๖๘,๘๓๓ ตัน

๑.๕ สัตว์เศรษฐกิจ/ประมงที่สำคัญ ได้แก่

๑. โคเนื้อ	ผลผลิต	จำนวน ๓๔๕,๗๘๘ ตัว
๒. กระบือ	ผลผลิต	จำนวน ๖๘,๘๓๘ ตัว
๓. โคนม	ผลผลิต	จำนวน ๗,๒๗๐ ตัว
๔. สุกร	ผลผลิต	จำนวน ๑๓๔,๗๒๖ ตัว
๕. ปลานิล	ผลผลิต	จำนวน ๒,๑๗๔ ตัน
๖. ปลาดุก	ผลผลิต	จำนวน ๑,๐๖๒ ตัน
๗. ปลาตะเพียน	ผลผลิต	จำนวน ๒๑๘ ตัน

๑.๖ สินค้าสำคัญของจังหวัด

๑) สินค้าเด่น/สินค้า GI ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ GI หุ่นทุเรียนร้อยไร่ ซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือ ความหอม ซึ่งมีผลมาจากลักษณะทางกายภาพของดินที่มีลักษณะเป็นดินทราย และมีความเค็มที่พอเหมาะสำหรับข้าวพันธุ์นี้ ความเรียงงาม ซึ่งมีผลมาจากสภาพของภูมิศาสตร์ของน้ำและแสงแดดที่เหมาะสม ทำให้ได้เมล็ดข้าวที่เรียงงามพอเหมาะมารับประทาน และความอ่อนนุ่ม ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะพิเศษของข้าวหอมมะลิโดยทั่วไป ทำให้เป็นที่นิยมของผู้บริโภค เนื่องจากพื้นที่หุบทุเรียนร้อยไร่ เป็นแอ่งกระทะขนาดใหญ่ มีพื้นที่ปลูกข้าวเป็นลูกคลื่น สูง ต่ำ สลับกัน เป็นดินร่วนปนทราย ในดินมีธาตุโพแทสเซียมและซิลิกา มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ลักษณะสภาพภูมิประเทศมีความเค็มในดิน ความแห้งแล้งของพื้นที่ พันธุ์ข้าว สภาพอากาศ ธาตุอาหารในดินส่งผลให้ข้าวเกิดความเครียดและหลังสารหอม ๒-acetyl-๑ pyrrolone (๒AP) ในปริมาณ ๐.๑-๐.๒ ไมโครกรัม จึงทำให้มีความหอมมากกว่าข้าวหอมมะลิที่ปลูกในพื้นที่อื่นของประเทศ

๑.๗ สินค้า OTOP ๑๐ อันดับแรกของจังหวัด ได้แก่

ที่	สินค้า	กลุ่มเกษตรกรที่ผลิต	ที่อยู่
๑	ข้าวหอมมะลิแดง ข้าวหอมใบเตย ข้าวอัม ๓ สี	วิสาหกิจชุมชนปลูกข้าวปลอดสารพิษบ้านหนองหิน	๑๔๑ หมู่ที่ ๔ หนองหินใต้ ต.โคกก่อ อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม ๐๘๖-๒๓๒๔๘๓๗
๒	ข้าวหอมมะลิ ตราตักสิลา	สหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด	๓ หมู่ที่ ๒ บ้านสมสนุก ต.หนองสิม อ.บรบือ จ.มหาสารคาม ๐๘๙-๓๙๕๔๒๔๖
๓	ข้าวชาวดอกมะลิ ๑๐๕	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปและเกษตรผสมผสานบ้านโนนแคน	๔๖ หมู่ที่ ๑๖ โนนแคน ต.เวียงสะอาด อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม ๐๘๖-๑๐๘๔๔๔๕

แบบฟอร์มที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด

ที่	สินค้า	กลุ่มเกษตรกรที่ผลิต	ที่อยู่
๔	ข้าวกล้องหอมมะลิ ข้าวไรซ์เบอร์รี่	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปข้าวบ้านโนนม่วง	๒ หมู่ที่ ๕ โนนม่วง ต.ราชบุรุษเจริญ อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม ๐๖๙-๐๕๑๕๙๕๕
๕	ข้าว	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองนกเขียน	๑๓ ม.๑๓ ต.ดงใหญ่ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
๖	ผ้าไหมมัดหมี่	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองบัวแปะ	๓๒ ม.๑ ต.สร้างแข่ง อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม
๗	ข้าวกล้อง ๓ สี ๙ สายพันธุ์	กลุ่มข้าวฮางฤดูร้อน	๑๔๑ หมู่ที่ ๑ ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม ๐๖๒-๙๙๑๖๖๕๒
๘	มะเขือเทศราชินี	กลุ่มปลูกมะเขือเทศราชินี	๓๑ หมู่ที่ ๗ โคกกลาง ต.ชื่นชม อ.ชื่นชม จ.มหาสารคาม ๐๘๒-๑๒๙๒๖๒๒
๙	ผักปลอดสารพิษ กะหล่ำปลี	กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ	๓๐ หมู่ที่ ๕ ต.ชื่นชม อ.ชื่นชม จ.มหาสารคาม ๐๙๒-๔๙๑๐๖๘๒
๑๐	ขมิ้นชัน	กลุ่มไร้สดใส สมุนไพรไทยวาปี	๙๗ หมู่ที่ ๖ บ้านเขวาค้อ ต.แคน อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม ๐๘๒-๘๔๖๖๘๓๔

๑.๘ ประเภทสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์

จังหวัดมหาสารคาม มีสหกรณ์ทั้งหมดจำนวน ๙๓ แห่ง หยุดดำเนินการ ๑๑ แห่ง มีสมาชิก ๒๐๗,๗๗๒ ราย โดยสามารถแบ่งเป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร ๕๙ แห่ง หยุดดำเนินการ ๙ แห่ง มีสมาชิก ๑๔๙,๗๖๓ ราย และสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ๓๔ แห่ง หยุดดำเนินการ ๒ แห่ง มีสมาชิก ๕๘,๐๐๙ ราย

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (ราย)
สหกรณ์ภาคการเกษตร	๕๙	๑๔๙,๗๖๓
๑. ระดับชั้น ๑	๑๗	๒๒,๘๗๔
๒. ระดับชั้น ๒	๓๑	๑๒๕,๗๔๖
๓. ระดับชั้น ๓	๒	๑,๑๔๓
๔. ระดับชั้น ๔ (หยุดดำเนินการ)	๙	-
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	๓๔	๕๘,๐๐๙
๑. ระดับชั้น ๑	๘	๕,๔๙๘
๒. ระดับชั้น ๒	๑๙	๕๑,๓๕๕
๓. ระดับชั้น ๓	๕	๑,๑๕๖
๔. ระดับชั้น ๔ (หยุดดำเนินการ)	๒	-

แบบฟอร์มที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด

๒. ข้อมูลการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยของจังหวัด

มาตรฐาน	ชนิดสินค้า	หน่วยนับ	จำนวนปริมาณผลผลิต
GAP ด้านพืช	- ข้าว GAP	๒,๒๙๓ ราย / ๒๒,๕๖๑ ไร่	๗,๘๙๖.๓๕ ตัน
	(ข้าวทั่วไป GAP)	(๒,๑๖๘ ราย / ๒๑,๕๒๔ ไร่)	(๗,๕๓๓.๔๐ ตัน)
	(ข้าว GAP SEED)	(๑๒๕ ราย / ๑,๐๓๗ ไร่)	(๓๖๒.๙๕ ตัน)
	- พืชสมุนไพร	๑๖๓ แปลง (ราย)	๗๑๔.๒๕ ไร่
	- กล้าย	๑๕๙ แปลง (ราย)	๑๒๙ ไร่
	- มันสำปะหลัง	๑๒๐ แปลง (ราย)	๑,๑๗๗ ไร่
	- พืชตระกูลกะหล่ำ	๗๙ แปลง (ราย)	๑๙ ไร่
	- มะม่วง	๗๗ แปลง (ราย)	๒๙๔ ไร่
	- ข้าวโพด	๖๗ แปลง (ราย)	๑๐๘ ไร่
	- พืชตระกูลถั่ว	๖๓ แปลง (ราย)	๔๖ ไร่
	- พืชตระกูลพริก	๔๖ แปลง (ราย)	๑๔ ไร่
	- พืชตระกูลแตง	๔๓ แปลง (ราย)	๓๙๐ ไร่
	- พืชตระกูลมะเขือ	๓๙ แปลง (ราย)	๑๗ ไร่
	- พืชอื่น ๆ ๔๒ ชนิด	๒๔๗ แปลง (ราย)	๔๕๕ ไร่
GAP ด้านสัตว์	- สุกร	๑๑๐ แห่ง	
	- โคนม	๑๐๗ แห่ง	
	- ไก่เนื้อ	๑๐๗ แห่ง	
	- ไก่ไข่	๒๖ แห่ง	
	- โคเนื้อ	๑ แห่ง	
	- ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ	๔ แห่ง	๑,๐๐๒ กก /เดือน
GAP ด้านประมง	- ปลาเบญจพรรณ	๔๐ แห่ง	
	- ปลาเบญจพรรณ (เพาะพันธุ์)	๓๘ แห่ง	
	- ปลาดุก	๒๘ แห่ง	
	- ปลาดุก	๑๒ แห่ง	
	- ปลากดเหลือง	๑ แห่ง	
	- อื่นๆ (ปูนา, กบ, จระเข้)	๑๔ แห่ง	
เกษตรอินทรีย์	- ข้าว	๑,๔๑๐ ราย / ๑๓,๐๖๔ ไร่	๔,๕๗๒.๔๙ ตัน
	- พืชผสมผสาน	๖๐ แปลง (ราย)	๖๕.๘๒ ไร่
	- พืชสมุนไพร	๑๔ แปลง (ราย)	๘.๒๕ ไร่
	- ไม้ผล	๙ แปลง (ราย)	๒.๕ ไร่
	- พืชผัก	๘ แปลง (ราย)	๓.๗๕ ไร่
	- พืชไร่	๔๙ แปลง (ราย)	๓๐๗.๗๕ ไร่
	- โรงงานแปรรูปอ้อยอินทรีย์	๑ แห่ง	
มาตรฐานอื่น ๆ	- PGS	๑๓๒ ราย	๔๕๔ ไร่
	- IFOAM และ EU	๓๓ ราย	๗๐๐ ไร่

แบบฟอร์มที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด

๓. งบประมาณ ปี ๒๕๖๗ รวมทั้งสิ้น ๓๗๖,๒๕๗,๙๖๔ บาท ๒๒๔ โครงการ แบ่งเป็น
- ๓.๑ งบปกติ จำนวน ๑๙๗ โครงการ งบประมาณ ๓๒๘,๐๘๓,๖๓๖ บาท
 - ๓.๒ งบจังหวัด/กลุ่มจังหวัด จำนวน ๑๑ โครงการ งบประมาณ ๔๐,๑๑๓,๕๐๐ บาท
 - ๓.๓ งบอื่นๆ จำนวน ๑๖ โครงการ งบประมาณ ๘,๐๖๐,๘๒๘ บาท